

Затверджено
на засіданні кафедри економіки та
управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. №1 від 18 вересня 2023 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

II семестр 2023-2024 навчального року

освітній рівень другий (магістр)
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
освітня програма: - Підприємництво (П)

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

Команда викладачів:

Лектор: Сухорукова Тетяна Геннадіївна Контакти: suxorykova_tg@kart.edu.ua
---

Години прийому та консультацій: згідно із розкладом

ЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Команда викладачів:

Лектор: Сухорукова Тетяна Геннадіївна

Контакти: suhorykova_tg@kart.edu.ua

Години прийому та консультацій:

згідно із розкладом

Кожна людина народжується і зростає у просторі відповідної моралі та культурних відносин. Спочатку це мораль її родини та найближчого оточення, потім культура, мораль, менталітет її народу та країни. Але з одного боку мораль та етика впливають на формування людини, а з іншого – людина сама впливає на світ моралі та культури. І як людина має дві складові – духовну і матеріальну, так і культура має ці обидві складові. Мораль завжди етична, а етика завжди моральна. Причому саме етика сприяє формуванню людської особистості, її розвитку, і тому так необхідно розуміти її зміст та детермінанти формування, розуміти чому таке важливе значення у поведінці окремої особистості і людства у цілому мають мораль та релігія, чому для розвитку та збереження неповторності різних цивілізацій необхідно зберігати, транслювати та примножувати духовну культуру та її важливіші цінності.

Розвиток України як сучасної цивілізованої демократичної держави може відбуватися за умови, коли високорозвиненою стане культура, у духовному просторі якої реальні відносини вибудовуватимуться на усвідомленні та утвердженні власним життям найвищої Істини — людина є образ і подоба Божа. При цьому важливе значення має етичне виховання людини. Етика та етичність завжди розвіваються разом. Власне, реформування системи національної освіти з домінантою «виховання етичної та виховної особистості» і покликане сприяти створенню такого духовного простору.

З метою формування у молоді високоморальних національних та загальнолюдських якостей, патріотичної та громадянської свідомості, ціннісних орієнтирів, які ведуть людину шляхом пізнання Істини, Добра, Справедливості, Краси, вбачається необхідним вивчення у вищих навчальних закладах предметів духовно морального спрямування, яким є курс, що пропонується.

Курс має на меті сформувати та розвинути компетентності студентів:

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких структур.

Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва.

Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви бажаєте отримати знання про *витоки духовно-етичної культури нашого народу*, його духовно-моральні цінності та їх вплив на історію та життя, про *вплив біблійних, у т. ч. православних цінностей на формування духовної культури людства*, отримати відповіді на питання щодо *детермінант розвитку або криз особистості чи суспільства*, дізнатись про *дію духовно-морального закону на історію суспільства*, події та особисте життя людини, зрозуміти антропологію людини, якщо вас цікавить *особистісне зростання, шлях до формування натхненного, гармонійного життя, до любові та родинного щастя*, обирайте цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння культурної та етичної спадщини нашого народу, його цінностей та історії, а також обізнаність в питаннях найвагоміших надбань світової культури.

Курс містить у своєму складі три змістові частини.

Перша присвячена вивченню еволюції підприємницької етики, взаємозв'язків між етикою та бізнесом, етикою та релігією у межах соціокультурної (цивілізаційної) парадигми, розкриттю особливостей світових релігій, питанням ділового спілкування представників різних релігійних громад, філософських систем думок.

Друга частина курсу присвячена вивченню питань професійної етики. Розглянуто питання сутності, завдання та принципи побудови кодексів поведінки різни професій, вплив біблійних цінностей на розвиток етики людства, взаємозв'язку людської діяльності (у т.ч. науки) та етики. Окремо розглянуто питання професійної етики залізничників.

Третя частина присвячена вивченню змісту підприємницької етики та соціальної відповідальності бізнесу. Розглянуто питання соціальної відповідальності залізничної галузі, закономірностей духовно-морального життя громадянина та працівника, осмисленню викликів сучасної етики та тактики духовної безпеки.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деяких найбільш складних аспектів курсу електронною поштою і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс дає студентам глибоке розуміння взаємозв'язку між духовно етичними і соціокультурними детермінантами та типами і станом соціально-економічних систем, перспективами їх розвитку, ціннісним вибором економічної поведінки та його наслідками для особистості і суспільства.

Курс складається з однієї лекції раз на тиждень і одного практичного заняття раз на тиждень. Він супроводжується необхідним методичним забезпеченням, презентаціями та відео матеріалами. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати дискусійні, актуальні питання, проблемні ситуації під час обговорень в аудиторії та розробки і обговорення творчих завдань.

Етичні основи економічної і підприємницької діяльності / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Відео матеріал	
	Презентації	
	Екскурсія	
	Обговорення в аудиторії	
	Індивідуальні завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають обговорення проблемних, складних, дискусійних питань курсу, актуального відеоматеріалу, сучасних досліджень, які стосуються впливу духовно-моральних, соціокультурних факторів та процесів, що відбуваються в суспільстві на розвиток особистості та суспільства, проблемних ситуацій побудови морально відповідального життя особистості та обговорення творчих завдань. Виконання завдання супроводжується зануренням у сучасні актуальні дослідження, реальні ситуації, події, які відбуваються в духовно культурному середовищі, це актуалізує та доповнює курс на постійній основі, формує у студента інформаційну, комунікативну, творчу компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, посилання на відео ресурси, завдання та правила оцінювання курсу.

Питання для обговорення наводяться у методичних вказівках до практичних занять за кожною темою курсу. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче.

		Тема лекції		Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекція №1. Вступ до курсу Сутність основних понять		
2	2	Лекція №2. Еволюція підприємницької етики	1	ПЗ-1 Сутність основних понять. Еволюція підприємницької етики
3	2	Лекція №3. Етичні основи трудової діяльності: юдаїзм, протестантизм		
4	2	Лекція №4 Етичні основи трудової діяльності: православ'я, іслам, буддизм	1	ПЗ-2 Етичні основи трудової діяльності: релігійний підхід
5	2	Лекція №5. Територіальний аспект підприємницької етики: етика слов'янського підприємництва; етика західноєвропейського підприємництва.		
6	2	Лекція №6. Територіальний аспект підприємницької етики: етика азійського підприємництва. Етика японського підприємництва.	1	ПЗ-3 Територіальний аспект підприємницької етики
7	2	Лекція №7. Професійна етика: сутність, завдання, принципи побудовання		
8	2	Лекція №8. Етика ділового спілкування.	1	ПЗ-4 Професійна етика: сутність, завдання, принципи побудовання. Особливості етичних відносин на залізничному транспорті
Модульний контроль знань				
9	2	Лекція №9. Етика в науці та культурі		
10	2	Лекція №10. Етика в мистецтві: скульптура та живопис епохи капіталізму в контексті етичного виховання. Сучасні живопис, скульптура та етичне виховання	1	ПЗ-5 Етика в науці, культурі та мистецтві
11	2	Лекція №11. Тіньова економіка, як приклад анти етичного підприємництва		
12	2	Лекція №12. Боротьба з тіньова економікою на залізничному транспорті	1	ПЗ-6 Тіньова економіка, як приклад анти етичного підприємництва. Галузева специфіка

13	2	Лекція №13. Підприємницька культура. Особливості галузевої специфіки		
14	2	Лекція №14. Соціальна відповідальність бізнесу	1	ПЗ-7 Підприємницька культура. Особливості галузевої специфіки
15	2	Лекція № 15. Особливості соціальної відповідальності на залізничному транспорті		
Модульний контроль знань				
Залік з дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою (оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	<u>Відмінно</u> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	<u>Достатньо</u> – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	<u>Незадовільно</u> – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	<u>Незадовільно</u> - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

Впродовж семестру студенти повинні, по-перше, створити базовий конспект лекцій, відповідаючи на питання до кожної теми. За вчасне та правильне виконання цього завдання нараховується **15 балів** до поточного модульного контролю, за вчасне та частково правильне виконання – **від 5 до 14 балів**. По-друге, виконати творчу індивідуальну роботу. За вчасне та правильне виконання завдання нараховується **15 балів** до поточного модульного контролю. За вчасне та частково правильне виконання – **від 5 до 14 балів**. За невиконане завдання бали не нараховуються. Творче завдання надсилається на e-mail викладача або перевіряється ним особисто.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до глибокого внутрішньособистісного та зовнішнього аналізу та дискусії та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання взаємозв'язку духовно-моральних і соціокультурних детермінант та розвитку особистості, соціуму, держави взагалі. Участь буде оцінюватися на основі кількості, обґрунтованості та правильності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 15 балів (у т.ч. 5 у складі творчої роботи, 10 – практичних занять).**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 5 балів), ступенем залученості (до 10 балів). Ступінь залученості визначається участю у дискусії з питань взаємозв'язку духовно-моральних і соціокультурних детермінант та розвитку особистості, соціуму, держави взагалі. **Максимальна сума становить 30 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за правильними відповідями на тестові модульні. **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача.

Програмні результати навчання

Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.

Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва.

Команда викладачів:

Сухорукова Тетяна Геннадіївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/sukhorukova-tg-ua>) – лектор з питань етичних основ економіки та підприємницької діяльності в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю «Економіка промисловості» в НТУ «ХП» у 2000 році.

Напрямки наукової діяльності: управління розвитком соціально-економічних систем у духовно-моральних та соціокультурних координатах; особливості соціально-економічної системи, у т. ч. системи управління східнослов'янської цивілізації; оцінка якості трудового життя працівників та управління трудовою поведінкою; оцінка якості системи управління підприємством та психологічної моделі управління управлінців; зміна соціально-економічної свідомості через освітній простір та формування духовно-моральної соціально-економічної системи.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>